

2009

LAW - II (Optional)
विधि - II (वैकल्पिक)

100082

Standard : Degree

स्तर : पदवी

Nature : Conventional

स्वरूप : पारंपारिक

Total Marks : 200

एकूण गुण : 200

Duration : 3 Hours

कालावधी : 3 तास

Note :

सूचना :

- (i) Answers must be written either in English or in Marathi only.
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.
- (ii) Question No. 1 is **Compulsory**. Of the remaining questions, attempt **any four** selecting one question from **each** section.
प्रश्न क्रमांक 1 **अनिवार्य आहे**. उर्वरित प्रश्नांमधून **कोणतेही चार** सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.
- (iii) Figures to the **RIGHT** indicate marks of the respective question.
उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (iv) Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल, अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- (v) Credit will be given for orderly, concise and effective writing.
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.
- (vi) Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतः किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (vii) For each slab of **10, 15 and 20 marks**, the examinee is expected to write answers in **125, 175 and 250 words** respectively.
प्रत्येकी **10, 15 आणि 20** गुण असलेल्या प्रश्नांची उत्तरे परिक्षार्थीकडून अनुक्रमे **125, 175 आणि 250** शब्दांमध्ये अपेक्षित आहेत.
- (viii) In case of any ambiguity, English version will be considered as authentic.
कोणत्याही प्रकारच्या संदेहाच्या स्थितीत, इंग्रजी भाषांतर ग्राह्य समजले जाईल.

P.T.O.

1. Answer any four of the following (10 Marks each) :

खालीलपैकी कोणत्याही चार ची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी 10 गुण) :

- (a) What is the procedure to compel the appearance of accused and witness before the Criminal Courts ? 10
आरोपी व साक्षीदार यांना फौजदारी न्यायालयापुढे सक्तीने हजर राहणेबाबतच्या तरतुदी सांगा.
- (b) Explain the concept of 'Ubi Jus ibi remedium' with reference to evolution of tort. 10
टॉर्ट या कायद्याचा विकास 'युबी जस् इबी रेमिडीयम्' या संकल्पनेसह स्पष्ट करा.
- (c) Explain "all agreements are not contracts but all contracts are agreements". 10
सर्व ठराव हे करार नसतात पण सर्व करार हे ठराव असतात स्पष्ट करा.
- (d) Explain the aims and objects of Right to Information Act, 2005. 10
माहितीचा अधिकार अधिनियम, 2005 च्या कायद्याचा हेतु व उद्दीष्टे विषद करा.
- (e) Define the word 'charge' under Cr.P.C. How the charge is framed ? Under what circumstances charge can be altered ? 10
'आरोप' म्हणजे काय ? हे भारतीय फौजदारी प्रक्रिया संहितेखाली स्पष्ट करा. आरोप कसे तयार केले जाते व आरोप कोणत्या परिस्थितीत बदलता येते ?

www.mpscmaterial.com

SECTION - A

विभाग - A

2. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Explain the concept and applicability of 'Actus Reus and Mens Rea' in Indian Penal Code. 15
भारतीय दंड विधान संहितेतील 'अॅक्टस रियस् व मेन्स रिया' या संकल्पना व त्यांचा अवलंब स्पष्ट करा.
- (b) Explain in brief difference between section 34 constructive criminality and section 149 Unlawful Assembly Under I.P.C. 15
भारतीय दंड विधान संहितेनुसार कन्स्ट्रक्टिव्ह क्रीमीनॅलीटी आणि अनलॉफुल असेंब्ली मधील फरक स्पष्ट करा.

- (c) What are the offences and penalties prescribed for public servant under Prevention of Corruption Act, 1988. 10

लाचलुचपत प्रतिबंधक कायद्यामध्ये सरकारी नोकराने केलेले गुन्हे व त्याची शिक्षा यांची चर्चा करा.

3. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Explain the provisions of Indian Penal Code with regard to 'Abetment'. 15
अबेटमेंट च्या बाबतीत भारतीय पीनल कोडची प्रावधाने स्पष्ट करा.
- (b) Explain the provisions of I.P.C. with regards to offences against state. 15
स्टेट च्या विरुद्ध केलेल्या गुन्ह्यासंबंधी भारतीय दंड विधान संहितेतील प्रावधाने स्पष्ट करा.
- (c) Discuss the powers of the police officers under Bombay Police Act, 1951. 10
"बाँबे पोलीस ॲक्ट, 1951" कायद्याखालील पोलीस अधिकाऱ्यांचे अधिकार स्पष्ट करा.

SECTION - B

विभाग - B

4. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Explain the concept of vicarious liability. Discuss the principle on which it is based. 15
व्हिकेरियस लायबीलिटी ही संकल्पना स्पष्ट करा व ती कोणत्या मुल्यांवर आधारित आहे हे विषद करा.
- (b) Define 'Nuisance' and explain its kinds. 15
न्युसन्स ची व्याख्या द्या व त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
- (c) Explain the concept of 'Strict Liability' with reference to case law. What are its exceptions ? 10
'स्ट्रीक्ट लायबीलिटी' ही संकल्पना केस लॉ सह स्पष्ट करा व या नियमाला असणारे अपवाद सांगा.

- (c) Explain the grounds on which Hindu Woman can ask divorce under Hindu Marriage Act, 1955. 10
 हिंदु विवाह कायद्याखाली हिंदु स्त्री कोणकोणत्या कारणास्तव घटस्फोट मागु शकते ते स्पष्ट करा.
- (d) What are copyrights under Copyrights Act ? What is the procedure for its registration ? 10
 कॉपीराईट अॅक्ट खालील 'कॉपीराईट' म्हणजे काय ? हे सांगुन ते नोंदणीकृत करण्याची पद्धत सांगा.
9. Answer the following sub-questions :
 खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :
- (a) What is Environment Pollution ? What are the powers of Central Govt. to protect and improve environment under Environmental Protection Act, 1986 ? 10
 पर्यावरण प्रदुषण म्हणजे काय ? पर्यावरण संरक्षण कायदा 1986 च्या अन्वये पर्यावरणाच्या संरक्षण व सुधारणेसाठी केंद्र सरकारचे अधिकार स्पष्ट करा.
- (b) Explain how woman is being protected under Indian constitution through its articles 14, 15 and 16. 10
 भारतीय संविधानाने स्त्रीयांना आर्टिकल 14, 15 व 16 मार्फत कोणत्या प्रकारचे संरक्षण दिले आहे हे स्पष्ट करा.
- (c) Explain the essential conditions for valid marriage under Hindu Marriage Act, 1955. 10
 हिंदु विवाह कायदा 1955 नुसार वैध विवाहाच्या आवश्यक अटी स्पष्ट करा.
- (d) Explain the provisions of Representation of People Act, 1951 regarding administrative machinery for the conduct of election. 10
 निवडणुक प्रक्रिया संदर्भातील 1951 च्या लोकप्रतिनिधी कायद्यातील प्रशासकीय यंत्रणेची प्रावधाने विषद करा.

- o O o -

5. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Define 'Tort'. Distinguish between Tort and Crime. 15
टॉर्टची व्याख्या द्या व टॉर्ट आणि क्राईम यातील फरक स्पष्ट करा.
- (b) Define 'Trespass'. What are the defences for trespass ? 15
ट्रेसपास ची व्याख्या द्या व त्याचे डीफेन्सीस स्पष्ट करा.
- (c) Explain the rules laid down in M.C. Mehta vs. Union of India (AIR 1989 (1) SCC 674) 10
in Bhopal gas leakage case.
भोपाळ वायू गळती केस मध्ये एम.सी. मेहता वि. केंद्र सरकार या केस मध्ये अंतर्भूत असलेल्या नियमांची चर्चा करा. (ए आय आर 1989 (1) SCC 674)

SECTION - C

विभाग - C

6. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) What are the kinds of contract with reference to its validity and formation under Indian Contract Act ? 10
वैधता आणि निर्मीतीच्या आधारे कराराचे प्रकार सांगा.
- (b) What are implied conditions in Sale of Goods Act ? Differentiate between conditions and warranties. 10
अद्याहृत अटी म्हणजे काय हे सेल ऑफ गुड्स ॲक्टच्या आधारे स्पष्ट करा व अटी व आश्वासने (conditions and warranties) यातील फरक सांगा.
- (c) What are rights and liabilities of partners under Indian Partnership Act ? 10
भारतीय भागिदारी कायदानुसार भागिदारांचे हक्क व जबाबदाऱ्या विषय करा.
- (d) Define 'Admission' and distinguish it from 'Confession' under Indian Evidence Act. 10
भारतीय पुरावा कायदानुसार 'अॅडमिशन' ची व्याख्या द्या व 'अॅडमिशन' व 'कनफेशन' यातील फरक स्पष्ट करा.

P.T.O.

7. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) What are Quasi Contracts ? Enumerate the quasi contract dealt with under Indian Contract Act, 1872. 10

तादृश्य (क्वाझी) करार म्हणजे काय ? भारतीय करार कायदा 1872 अन्वये कोणते करार तादृश्य करार आहेत हे स्पष्ट करा.

- (b) Distinguish between 'Sale' and 'Agreement to sell' with regards to sale of Goods Act. 10

'विक्री' व 'विक्रीचा ठराव' मधील फरक सेल ऑफ गुड्स ॲक्ट खाली स्पष्ट करा.

- (c) What are the rights of partners on dissolution of firm under Partnership Act, 1932 ? 10

भारतीय भागिदारी कायदानुसार भागिदारी फर्म संपुष्टात येत असतांना भागिदारांचे अधिकार कोणते हे स्पष्ट करा.

- (d) When opinion of third person is relevant according to Indian Evidence Act 1872. 10

भारतीय पुरावा कायदा, 1872 नुसार थर्ड पर्सनचे मत केव्हा ग्राह्य समजले जाते हे स्पष्ट करा.

www.mpscmaterial.com

SECTION - D

विभाग - D

8. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Explain the provisions of Consumer Protection Act with regard to composition and jurisdiction of National Commission. 10

कंझ्युमर प्रोटेक्शन ॲक्ट (ग्राहक संरक्षण कायदा) आधारे नॅशनल कमिशनचे कंपोजीशन व अधिकार क्षेत्र स्पष्ट करा.

- (b) Enumerate various provisions relating to welfare of workers under Factories. Act. 10

फॅक्टरी ॲक्ट मधील कामगार कल्याणाच्या तरतुदी विषद करा.

P.T.O.